

Nro 01

YES -KATALOGI
HYVÄT KÄYTÄNTEET

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

YES -keskus | www.yes-keskus.fi

OPETTAJIEN
KOULUTUKSET

OPETUS-
SUUNNITELMIEN
KEHITTÄMIS-
PALVELUT

YRITTÄJYYS-
KASVATUKSEN
MATERIAALIT

KOULU-YRITYS-
YHTEISTYÖ

NUORI YRITTÄJYYS-
ALUETOIMISTO-
PALVELUT

YES -keskus?

YES -keskus on yrittäjyyskasvatuksen, aktiivisen ja osallistuvan kansalaisuuden ja ammatillisen osaamisen kehitystukea kouluille tarjoava keskus. YES -keskuksessa työskentelee projektipäällikkö, jonka tehtävänä on auttaa kouluja, oppilaitoksia ja yrityksiä löytämään hyviä käytäntöjä opetuksen ja koulutuksen työelämärelevanttien kehittämiseen. YES -keskus tekee käytännön työtä koulujen ja yritysten parissa järjestäen tapahtumia, tilaisuuksia ja koulutuksia omalla toimialueellaan.

YES -keskusten palvelut ovat pääosin maksuttomia ja niiden tarkoituksena on auttaa kouluja ja oppilaitoksia yrittäjyyskasvatustyön toteuttamisessa koulussa.

Kun haluat yrittäjyyskasvatuksen neuvontapalveluita helposti ja nopeasti ota yhteyttä alueelliseen YES -keskukseen. Yhteystiedot löytyvät www.sivuiltamme.

www.yes-keskus.fi

Onnittelut oivallisesta valinnasta! Sinulla on kädessäsi YES -keskuksen Hyvät käytänteet -katalogi, joka esittelee toimivien yrittäjyyskasvatusmallien motorikkaa ja toteuttamisen TAITOA eri puolilta maata. Katalogi sisältää opetustuokioita ja -kokonaisuuksia, jotka on todettu hyviksi ja käteviksi toteuttaa.

Tässä ensimmäisessä katalogissa esitellään mm. Vahvuuksien jana, Rakenna uutuuslaite -kilpailu, Koulu etsimässä sisäistä yrittäjyyttä, Vauhdikas YES -Diili sekä Joustavaan opetuskokeiluun liittyvä yhteistyömalli. Kukin esimerkeistä kannustaa kokeilemaan rohkeasti yrittäjyyskasvatuksen menetelmiä ja löytämään kehittämismahdollisuuksia uteliaalla ja ennakkoluulottomalla asenteella. Katalogimallien loppuun on koottu toteuttamista edistäviä askeleita oman työnsi helpottumiseksi.

Katalogin sivuilta voit tutustua myös ajankohdaisiin asiantuntijanäkökulmiin. Tässä katalogissa vieraskynään ovat tarttuneet asiantuntijanäkökulmasta koulutusasiain päällikkö Olli Luukkainen OAJ:sta sekä yhteistyökumppaninäkökulmasta Elena Ruskovaara Yrittäjyyskasvatuksen Mittaristo -hankkeesta Lappeenrannan teknillisestä yliopistosta.

Yrittäjyyskasvatus on parhaimmillaan kokonaisvaltaista, koulussa opittua tietoa käytäntöön kokeilevaa toimintaa. Aktiivinen, osallistava toimintakulttuuri tukee oppilaiden sisäisen yrittäjyyden taitoja kuten vastuunottamista, itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja, päätöksentekokykyä, jolloin omakohtaisten kokemusten kautta motivaatio omaa tekemistä kohtaan kasvaa. Yrittäjyyskasvatus tukee tulevaisuuden työelämätaitojen, uuden ajan kansalaistaitojen ja yrittäjyysominaisuuksien vahvistumista.

Yrittäjämäisesti toimivassa oppilaitoksessa opettaja voi käyttää omia vahvuusalueitaan oman työn eteenpäin viemiseksi. Esimerkkien ja kokemusten perusteella yhteistyö kollegoiden kanssa helpottaa arjen haasteiden ratkaisemista ja luo eheyttävää ilmapiiriä. Yrittäjyyskasvatus tarjoaa siis monenlaisia mahdollisuuksia pedagogiseen kehittämiseen ja työhyvinvoinnin lisäämiseen niin oppilaiden kuin opettajien näkökulmasta.

Toivomme käytänteiden rohkaisevan sinua tiedon jalostamista TAIDOKSI sekä kannustavan Sinua kokeilemaan uusia asioita omassa opetuksessasi. Teemme yhdessä tulevaisuuden tähtiä!

YES- katalogitiimi

SISÄLLYSLUETTELO

ASIAANTUNTIJANÄKÖKULMA

Olli Luukkainen, OAJ 4

YHTEISTYÖKUMPPANINÄKÖKULMA

Elena Ruskovaara, Lappeenrannan teknillinen yliopisto 5

CASE 1

Joustava opetuskokeilu yhteistyönä 8

CASE 2

Tietokonepelin suunnittelu- ja ideointikilpailu 10

CASE 3

Rakenna uutuuslaite 12

CASE 4

”Näin meillä tehdään!”
– yrittäjyysluokan esittely 14

CASE 5

Liikelahja koululle 16

CASE 6

Kuka minä olen? – vahvuuksien jana 18

CASE 7

Lukion ja yläkoulun yrittäjyystunti ”Millaista on yrittäjämäinen oppiminen?” 22

CASE 8

Lukion yrittäjyyskurssit 24

CASE 9

Vauhdikas YES -Diili 26

CASE 10

Koulu etsimässä sisäistä yrittäjyyttä 28

ASIAANTUNTIJANÄKÖKULMA

Yrittäjyyden edistämistä yrittäjyyskasvatuksen keinoin on tehty painokkaasti jo pari vuosikymmentä. Vuosien saatossa on pystytty merkittävästi etenemään ajattelussa, että koulutuksella ja siihen liittyvällä sekä asennekasvatuksella että tiiviillä yhteisiin tavoitteisiin perustuvalla koulun/oppilaitoksen/päiväkodin ja yritys-elämän yhteistyöllä on tärkeä merkitys yrittäjyyden edistämisessä.

Olemme edenneet suomalaisessa yrittäjyyskasvatusajattelussa tasolle, jossa yrittäjyyskasvatus on yleisesti hyväksytty toimintatapa ja yrittäjyyskasvatus-otsikon alle nimetyt, erityisesti yrittävään elämänsenteeeseen liittyvät ajattelutavat varsin laajasti hyväksytyjä.

Nyt ollaan siirtymässä uuteen vaiheeseen, jossa varhaiskasvatuksen, koulujen, oppilaitosten sekä yritysten, muun työelämän, hallinnon ja kotien yhteistyön rakentamisen mallit rakennetaan ja rakentuvat paikallisella ja alueellisella tasolla. Tästä on hyviä esimerkkejä jo eri puolella Suomea. Merkittävänä tekijänä yhteistyön juurruttamisessa on YES-keskusverkosto.

Tulevaisuudessa on tärkeää siirtää yrittäjyyskasvatustoiminnan painopistettä alueellisten toimien kehittämiseen. Tämä on välttämätön välivaihe toimintakulttuurin juurruttamiseksi. Jatkossa tavoitteena tulee olla työmarkkinoiden tulevaisuuden suunnan tapaan kansainvälinen yhteistyö. Sen aika on kuitenkin vasta ensi vaalikauden jälkeen, pilotteja unohtamatta.

Olli Luukkainen
KT, koulutusasian päällikkö
OAJ

■ YHTEISTYÖKUMPPANINÄKÖKULMA

Lappeenrannan teknillinen yliopisto on saanut nauttia jo muutamia vuosia erittäin hyvästä yhteistyöstä YES -toimijoiden kanssa. Yhteistyö on ollut milloin henkistä tsemppausta, hankehallinnoinnin sparrausta, yhteistyössä järjestettyjä kehittämispäiviä tai yhteisen tavoitteen kirkastamista henkeissä keskusteluissa.

Tavoitteemme on pitää jo koetellut sekä hyviksi havaitut yhteistyömuodot voimissaan myös tulevaisuudessa, mutta lisäksi yksi hyvin konkreettinen, uusi ja mielenkiintoinen vaihe yhteistyössä on ihan pian alkamassa: YES -keskusten toimijat pääsevät ensimmäisten joukossa testaamaan Lappeenrannan teknillisen yliopiston koordinoimassa ESR-hankkeessa kehittämää Yrittäjyyskasvatuksen mittaristoa. Yhteistyössä kehittyvä tuote lanseerataan vuonna 2011 kansallisesti perus- ja

toisen asteen opettajien käyttöönotettavaksi ja valtakunnallisessa levittämistyössä on alueellisilla YES -keskuksilla merkittävä rooli. Perästä siis kuuluu!

Kiitos, että saamme vastata yrittäjyyskasvatuksen haasteisiin yhteistyössä myös tulevaisuudessa!

*Elena Ruskovaara
projektipäällikkö
Lappeenrannan teknillinen yliopisto
www.lut.fi/yrittajyyskasvatus
ja www.lut.fi/koke/mittaristo*

CASE 1

ALUE: KESKI-POHJANMAA

NIMI: JOUSTAVA OPETUSKOKEILU YHTEISTYÖNÄ
KOHDERYHMÄ PERUSOPETUKSEN ALAKOULU

"Joustavat oppimisjärjestelyt - kokeilu opetti tekemään tiivistä opettajayhteistyötä. Eri opettajien huomiot ja osaamisalueet hyödyntäen voimme monipuolistaa opetustamme. Tiimissä tekeminen on vahvistanut meitä opettajana. Oppilasarvioinnin tekeminen yhdessä tiimin kanssa on varmasti auttanut saamaan siitä mahdollisimman yksilöllistä, oppilasta useiltanäkökulmilta tarkastelevaa."

"Yhteistyö eri tahojen kanssa on mahdollistanut opetussuunnitelman avaamisen aivan uudella tasolla ja on laajentanut oppimisympäristöjämme koulun ulkopuolellekin. Opetussuunnitelmaa ei nähty pelkästään ainejakoisena, vaan sen aihekokonaisuudet integroitiin kokonaisuuksiksi yli oppiainerajojen."

MITÄ

Opettajat suunnittelevat opetussuunnitelmaan pohjautuen yhteistyökumppaneiden kanssa teemakokonaisuuksia, jotka on helppo yhdistää koulussa käsiteltäviin aiheisiin. Kolmen luokka-asteen oppilaat työskentelevät ryhmissä ja opiskelu tapahtuu osittain yhteistyökumppaneiden tiloissa. Toiminta voidaan suunnitella jopa kolmen vuoden mittaiseksi projektiksi.

MIKSI

Opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti rakennetaan opintokokonaisuuksia. Opetuksessa hyödynnetään yhteistyökumppaneiden asiantuntijuutta ja opettajien vahvuusalueita, mikä tuo luokkien työskentelyyn uusia innostavia oppimisympäristöjä ja pedagogisia menetelmiä. Toiminnalliset tehtävät kehittävät oppilaiden yhteistyötaitoja, tiimitymistä sekä omien vahvuuksien löytämistä.

MITEN

Opetuskokeilussa opiskelu koulussa tapahtuu luokka-asteet yhdistävissä ryhmissä ja lisäksi oppilaat menevät kerran viikossa kolmeksi tunniksi jonkin yhteistyökumppanin luokse. Yhteistyökumppaneita luokilla on samanaikaisesti useampia ja oppilaat ryhmissä kiertävät vuoroviikoin opettajan kanssa eri yhteistyökumppanin luona opiskelemassa. Yhteistyökumppaneina voivat olla esimerkiksi YES -keskus, museo, seurakunta, konservatorio, luontokoulu, draamapedagogiikan opiskelijat, sosiaali- ja terveysalan oppilaitos sekä alueen yritykset.

Opetus liitetään yhdessä sovittuun teemaan, joka integroidaan eri oppiaineisiin. Tehtävänä oppilailla voi olla pohtia erilaisten yritysten tarpeellisuutta, mainontaa ja kohderyhmää sekä mallintaa erilaisia yrityksiä rakentaen niitä konkreettisesti sekä miettimällä niiden mainontaa. Opetustuokioiden materiaaleina voidaan käyttää YES- Box ja YES- Luovuuslaatikko -tehtäviä.

Kokeiluun voidaan liittää yrittäjyyskasvatuksen lisäksi esimerkiksi "Kulttuurin jalanjäljillä" -päivä, jonka aikana tutustutaan kotikunnan kulttuuritoimeen ja siihen liittyviin toimijoihin.

NÄIN TOTEUTAT

1. Muodosta opettajatiimi.
2. Kartoita kunkin opettajan vahvuusalue.
3. Sovi opetussuunnitelman aihealueet, joista mietitään sopivia oppimiskokonaisuuksia.
4. Tee luonnos lukujärjestyksestä, huomio eri ryhmät ja oppimisympäristöt
5. Sovi aihealueisiin sopivat yhteistyökumppanit.
6. Sovi käsiteltävät asiat ja tehtävät yhteistyökumppaneiden kanssa.
7. Mieti aikataulutus (huomio loma-ajat ja pyhäpäivät).
8. Kerää tarvittavat materiaalit ja valmista oppilaat aihealueeseen etukäteen.

CASE 2

ALUE: KOTKAN-HAMINAN SEUTU

NIMI: TIETOKONEPELIN SUUNNITTELU-
JA IDEOINTIKILPAILU

KOHDERYHMÄ: ALA- JA YLÄKOULUN OPPILAAT

Suunnittelukilpailu onnistui alakoulun puolella hyvin. Yläkoulun puolella on hyvä nimetä ns. vastuuopettaja ja miettiä, millä tunteilla projekti toteutetaan.

MITÄ

Oppilasryhmät suunnittelevat tietokonepelin yhteistyössä alan yrityksen kanssa. Osallistujat on jaettu ikäkausisarjoihin ja sarjojen parhaat ideoinnit palkitaan.

MIKSI

Suunnittelukilpailu on yrittäjyyskasvatuksen tavoitteiden mukaista toimintaa. Siinä yhdistyy tiimityöskentely, luovuus ja rohkeus innovointiin ja päätöksentekoon. Tapahtuma on koulu-yritysyhteistyötä parhaimmillaan.

MITEN

1. Tietokonepelejä valmistavan yrityksen edustaja vierailee koulussa ja esittelee yrityksen toimintaa ja tuotoksia.
2. Oppilaat innostetaan ideointiin ja haastetaan suunnittelemaan oma tietokonepeli: "Keksi mielenkiintoinen, innostava, hauska ja mukaansa tempaava tietokonepeli, jota ei ole vielä olemassa! "
3. Muodostetaan oppilasryhmät kilpailusarjojen mukaan:
  - a. 1.–3. luokat
  - b. 4.–6. luokat
  - c. yläkoulu
4. Suunnitteluun ja toteutukseen varataan riittävästi aikaa ja laaditaan selkeä aikataulu.
5. Ryhmätyö aloitetaan omilla luokissa. Kerätään ryhmässä paljon ideoita ja valitaan niistä paras. Tätä ideaa lähdetään yhdessä kehittämään eteenpäin.
6. Kirjoitetaan paperille pelistä
  - a. Minkä tyyppinen peli on? (toimintapeli, seikkailu, strategiapeli, roolipeli, reaali maailmaan liittyvä peli, rakentamispeli, ongelmanratkaisupeli)
  - b. Mihin maailmaan peli liittyy? (urheilu, elokuvat, fantasiamaailma, historia, tulevaisuus, avaruus, metsä, meri, maanalainen maailma)

- c. Mitä voi oppia peliä pelaamalla?
  - d. Kenelle ja minkä ikäisille pelaajille peli on tarkoitettu?
  - e. Kuka tai mikä pelissä seikkailee ja toimii?
  - f. Millaisessa paikassa tai ympäristössä peli tapahtuu?
  - g. Mitä pelissä tehdään? Kerro pelin juoni lyhyesti.
  - h. Miksi pitää tehdä jotakin, mihin pelissä pyritään?
  - i. Miten pelissä pääsee eteenpäin tai voi kehittyä?
7. Keskustellaan ryhmässä, miltä peli näyttää, millainen pelin ympäristö on, millaisia hahmoja ja asioita pelissä on.
  8. Kuvitetaan ja piirretään peli. Piirtäkää kuvia pelin maisemasta/ympäristöstä, pelin hahmoista ja pelin tapahtumista. Voitte myös askarrella pienoismalleja hahmoista ja pelin tapahtumista, vaikkapa pahvilaatikkoon tai tukevalle alustalle. Tietokonetta saa käyttää apuna.
  9. Valmistetaan ideasta iso juliste tai tietokone-esitys, jossa noin 1–3 sivua tekstiä pelistä. Tekstiä tuetaan ja elävöitetään kuvilla ja pienoismalleilla.
  10. Ensimmäiset esittelyt pidetään luokissa, jossa esitellään ryhmien työt ja valitaan luokan paras työ, joka palkitaan.
  11. Luokkien parhaat työt laitetaan esille koulun yhteisiin tiloihin.
  12. Äänestetään jokaisen sarjan kaksi parasta työtä jatkokon.

KILPAILUN LOPPUHUIPENNUS

Sarjojen parhaat työt esitellään salissa koko koululle ja asiantuntevalle tuomaristolle, joka koostuu yrittäjistä ja alan ammattilaisista. Kaikki loppukilpailupelien tekijät palkitaan. Koko suunnittelukisan voittajat pääsevät tutustumaan tietokonepelejä tuottavan yrityksen toimintaan ja oikeiden tietokonepelien suunnitteluun ja tuottamiseen.

CASE 3

ALUE: ETELÄ-POHJANMAA

NIMI: RAKENNA UUTUUSLAITE

KOHDERYHMÄ: YLÄKOULUN
SEITSEMÄSLUOKKALAISET

Tuokio on helppo toteuttaa, koska siihen käytetään vain yksi oppitunti eikä sen toteuttamiseen tarvita erityisjärjestelyjä.

Tehtävä on selkeä ja yhteishenkeä kehittävä.

MIKSI

Tehtävä kehittää yhteistyötaitoja ja luovuutta. Sen aikana harjoitellaan yrittäjyyteen liittyviä taitoja, kuten ongelmanratkaisua ja päätöksentekoa. Tehtävä liittyy seitsemännen luokan historian ja fysiikan oppisisältöihin (keksinnöt).

MITÄ

Joukkue rakentaa uutuuslaitteen erilaisista materiaaleista valitsemansa vaihtoehdon mukaisesti. Tehtävä toteutetaan yhden oppituntin aikana (min. 45 minuuttia).

MITEN

1. Kerää kierrätysmateriaalia kuten kangastilkkuja, purkin kansiä, pahvimukeja, jäätelötikkuja, kampoja, nauhoja, papereita, nippusiteitä, massapalloja ja tyhjiä lankarullia tai käytä YES -luovuuksilaatikon materiaaleja.
2. Jaa opetusryhmä jollakin hausalla menetelmällä kuudeksi joukkueeksi. Joukkueiden määrää voi muuttaa ryhmäkoon mukaan, muutos pitää tehdä vastaavasti laitteen nimien määrään.
3. Joukkueet valitsevat materiaaleiksi varatuista esineistä kymmenen. Lisäksi heillä on käytössään sakset, teippi ja liimaa.
4. Joukkueet arpoivat, minkä uutuuslaitteen he rakentavat valitsemistaan esineistä. Vaihtoehtoja ovat:
1= pipertäjä
2= mörkökarkotin
3= rentouttaja
4= nukutuskello
5= unohduskone
6= hilavitkutin
5. Anna rakentamiseen aikaa 20 minuuttia.
6. Joukkueet esittelevät laitteensa toimintaperiaatteet.
7. Valitaan paras/parhaat uutuuskoneet, palkitaan joukkueet.
8. Uutuuslaitteet kuvataan ja niistä voidaan tehdä näyttely koululle tai esimerkiksi kirjastoon tai muuhun julkiseen tilaan.

CASE 4

ALUE: SATAKUNTA

NIMI: "NÄIN MEILLÄ TEHDÄÄN!"

– YRITTÄJYYSLUOKAN ESITTELY

KOHDERYHMÄ: YLÄKOULUN OPPILAAT

"Nuoret osasivat erinomaisesti kuvata niitä tietoja ja taitoja, joita he oppivat yrittäjyysluokalla."

MITÄ

Yrittäjyysluokan oppilaat esittelevät koulunsa yrittäjyyskasvatusta sekä koulu-yritysyhteistyötä kansainvälisille vieraille.

MIKSI

Yrittäjyyskasvatuksen esittely kansainvälisten vierailujen yhteydessä on koulu-yritysyhteistyötä parhaimmillaan. Vieraat tutustuvat yrittäjyyskasvatukseen käytännönläheisesti ja oppilaslähtöisesti. Oppilaat oppivat oma-toimisuutta ja ryhmässä työskentelyä sekä pääsevät käyttämään vierasta kieltä aidossa vuorovaikutustilanteessa.

MITEN

Vapaaehtoisista muodostetut ryhmät valmistavat ja pitävät esityksen yrittäjyysluokan toiminnasta englanniksi kansainvälisille ryhmille. Ryhmässä on 3–4 oppilasta, joilla jokaisella on oma teemansa ja puheenvuoronsa. Esityksen valmistelu aloitetaan opettajan johdolla. Esitys vastaa seuraaviin kysymyksiin:

1. Kuinka yrittäjyysluokalle haetaan? (haku-prosessi)
2. Mitä ja miten yrittäjyysluokilla opiskellaan?
3. Millaista toimintaa yrittäjyysluokalla on?

Koko esitys koostuu kuvista ja kuvien otsikoina olevista tukisanoista. Esityksen pituus on noin 25 minuuttia.

Lopuksi oppilaat vastaavat vieraiden kysymyksiin sekä esittävät omia kysymyksiään vieraille.

NÄIN TOTEUTAT

1. Esiintymisten sopiminen (Yritykset ovat yhteydessä suoraan kouluun tai YES -keskukseen. Koulu ilmoittaa YES -keskukselle halukkuudesta ottaa vastaan kansainvälisiä ryhmiä.)
2. Vapaaehtoistewn esiintyjien valitseminen
3. Esitysten valmistelu
4. Kuvien valitseminen koulun kuva-arkistosta (Jos ei ole valmiina, nuoret voivat kuvata toimintaa.)
5. Yksittäisen esittelijän teeman valinta
6. Puheenvuorojen valmistelu
7. Kysymysten valmistelu kansainvälisille vieraille
8. Esitys kansainväliselle ryhmälle
9. Palautekeskustelu paikan päällä yhteistyöyrityksen edustajan kanssa
10. Palautekeskustelu koulussa

CASE 5

ALUE: ITÄ-UUSIMAA

KOHDERYHMÄ: YLÄKOULUN OPPILAAT

NIMI: LIIKELAHJA KOULULLE

"Kokeilin kuudennen luokan kuvataidetuunnilla tätä tehtävää. Siitä syntyi muutama ihan mukava työ. Lapset suunnittelivat liikeideaksi, avaimenperiä, college-paitoja, kännykkäkoteloita ja pipoja. Oppilaat olivat innostuneita ja ryhmäsuunnittelu myös antoisaa. Heille oli hieman vaikeaa aluksi sopia pienryhmässä yhteisestä ideasta eli hyvin tuki myös yrittäjyyskasvatuksen yhteistoiminnallisuuden ideaa. Kovasti kiinnostuivat siitä, palkitaanko heitä oikeasti ja voiko niistä jonkun toteuttaa."

MITÄ

Oppilaatideoivat ja suunnittelevat luonnoksen lahjasta, joka voidaan antaa muistoksi koulussa vierailijoille ja joka voidaan viedä lahjana, kun käydään vierailulla toisessa koulussa tai yrityksessä. Lahja voi olla esim. koru tai jokin muu esine, joka kuvastaa koulua ja sen toimintaa.

Lahja ei voi olla suuri ja se pitää olla toteutettavissa. Lahjan voi valmistaa paikallinen yrittäjä tai taiteilija, mutta kannattaa selvittää, voisivatko koulun oppilaat tehdä sen jossakin oppiaineessa.

MIKSI

Koulu tarvitsee oman persoonallisen (liike) lahjan, kun sillä on useita yhteistyötahoja ja vierailijoita. Lahjan suunnittelu ja valmistus tukevat yrittäjyyskasvatuksen tavoitteita ja menetelmiä, kun siinä yhdistyvät luovuus, tuotteistaminen, tiimityö ja yhteistyö yrittäjien kanssa.

NÄIN TOTEUTAT

1. Päätetään aika ja päivämäärä ideakilpailun toteuttamiseksi.
2. Tehtävä esitellään ja perustellaan oppilaille.
3. Luokka tai siitä muodostetut ryhmätideoivat paperille lahjaesineen. Valmistusmateriaalit voidaan valita vapaasti tai ne voidaan määrittellä etukäteen.
4. Kirjoitetaan perustelu, millä tavoin lahjaidea kuvaa koulua ja kotipaikkakuntaa.
5. Piirretään paperille luonnos, jota voidaan työstää edelleen ja jonka avulla valmistetaan tuote.
6. Paperiin kirjoitetaan vielä luokka ja suunnittelijoiden nimet.

Parhaat luonnokset laitetaan esille koululle tai muihin tiloihin esimerkiksi yhteistyötahojen toimipisteisiin.

Opettajista sekä mahdollisesti yrittäjistä, taiteilijoista tai muista ulkopuolisista koostuva raati valitsee parhaan lahjaidean. Vaihtoehtoisesti voidaan järjestää aikuisraadintalittamista ideoista koottu näyttely ja oppilaatäänestävät parhaan idean. Parhaan idean kehittänyt ryhmä palkitaan.

Jatkotyöskentelyssä ja mahdollisessa toteutuksessa voidaan tehdä yhteistyötä yrittäjien kanssa.

CASE 6

ALUE: KESKI-UUSIMAA

NIMI: KUKA MINÄ OLEN? – VAHVUUKSIEN JANA

KOHDERYHMÄ: PERUSOPETUKSEN
YLÄKOULUN OPPILAAT

MITÄ

Oppija tutkii ihmisen elämään vaikuttavia tekijöitä ja oman elämänsä vaiheita erilaisten tehtävien avulla. Keskittymis- ja mielikuvaharjoitusten avulla opitaan tunnistamaan erilaisia tunnetiloja ja niihin liittyviä ilmiöitä. Harjoituksen jälkeen oppija piirtää paperille vahvuksiensa janansa, johon hän merkitsee tärkeitä tapahtumia, henkilöitä ja oppimaansa.

MIKSI

Oppija voi tehtävän aikana pohtia oman elämänsä tapahtumia ja kokemuksia. Hän voi löytää elämänsä huippuhetket ja itselle tärkeitä henkilöitä. Tavoite on rakentaa pohjaa, jolta oppija voi lähteä miettimään omaa identiteettiään ja omia vahvuuksiaan.

MITEN

1. Aloitus: adjektiivit (10 min)

- Kirjoita parin kanssa post-it lapuille adjektiiveja, jotka kuvaavat positiivisia puolia ihmisessä tai hänen luonteessaan. Jokainen pari voi keksiä ainakin 10 adjektiivia.
- Tämän jälkeen laput laitetaan taululle tai ringin keskelle.
- Näistä yhteen tuoduista lapuista jokainen saa valita itselleen kolme, jotka kuvaavat mielestään itseä.
- Näiden avulla esitellään itsemme toisillemme.

2. Mielikuvamatka onnistumiseen (10 min)

Alkulämmittelyn jälkeen ohjaaja johdattaa osallistujat mielikuvamatkalle:

- Etsi itsellesi paikka, jossa voit olla rauhassa häiriintymättä ja häiritsemättä toisia (jos haluaa, voi esim. maata lattialla ja sulkea silmät)
- Kuuntele hetki ääniä ympärilläsi: mitä kuuluu tässä tilassa. Entä, kuuluuko joltain tämän tilan ulkopuolelta? Pyri nyt sulkemaan ulkopuoliset äänet pois ja

myös äänet, jotka kuuluvat tästä tilasta. Kuuntele hetki omaa hengitystäsi. Pyri keskittymään vain hengitykseen ja sen kuuntelemiseen.

- Palaa mielessäsi elämäsi sellaiseen vaiheeseen, jossa olet ollut ison haasteen edessä. Jännitys onnistumisesta kutittelee mielessä ja mahanpohjassa. Onko haasteesi lyhyt suoritus jossain kilpailussa tai koulussa vai kenties joku tilanne jonkun ihmisen kanssa, joka on pitänyt selvittää? Oletko joutunut valmistautumaan johonkin pitkän aikaa ja harjoittelemaan jotain? Vai onko haasteesi ollut jotain täysin yllättävää tai odottamatonta, johon on pitänyt hypätä tuosta vaan? Oliko haasteesi sellainen, jonka teit yksin vai yhdessä toisten ihmisten kanssa?
- Kuvittele itsesi tuon haasteen tai suorituksen loppumetreille. Adrenaliini on täyttänyt suonesi ja mielessäsi ei ole mitään muuta kuin onnistuminen.
- Ponnistat voimasi tai ajatuksesi äärimilleen, keskityt vain edessä olevaan tehtävään.
- Teet suorituksen. Voi olla, että matkan varrella epäonnistuminenkin on ollut lähellä. Mutta tällä kerralla onnistut? Pääset tavoitteeseesi.
- Katsela hetki sitä, mitä olet saavuttanut. Nauti siitä: "Minä tein sen!" Jos saavutit tavoitteesi yhdessä toisten kanssa, kuvittele itsesi tuulettamassa toisten kanssa yhdessä. Mikä on se tapa, jolla haluat juhlia tavoitettasi? Kenelle haluat kertoa siitä? Jos saisit järjestää juhlat tavoitteen saavuttamisen kunniaksi, millaiset juhlat järjestäisit?
- Pidä onnistumisen tunne mielessäsi ja mieti joku haaste tai asia, joka sinun pitäisi tulevaisuudessa toteuttaa. Ajattele tulevaa haastettasi ja kuvittele onnistuvasi siinä. Jätä tämä onnistumisen tunne mieleesi.
- Palaa nyt siihen, että keskityt omaan hengitykseen. Kuuntele sitä hetki ja kuuntele sen jälkeen taas tämän tilan ääniä. Vähitellen voit avata silmäsi ja nousta istumaan.

3. Vahvuuksien jana (45 min)

- Osallistujille jaetaan A3-paperi.
- Paperille piirretään omasta elämästä jana, johon on tarkoitus kirjata asioita, ihmisiä, tapahtumia, jotka ovat vaikuttaneet siihen, millainen minä olen tänään ja mitä mielestäni osaan ja olen oppinut.
- Janan muoto on vapaa, se voi olla käyrä, jossa näkyy nousut ja laskut tai se voi olla sarjakuvan muodossa, se voi olla kirjoitus. Tärkeää on, että jokainen saa tehdä janan sen muotoiseksi, joka tuntuu itseltä luontevimmalta.
- Ennen kuin janaa aletaan tehdä, kannattaa yhdessä sopia, miten janoja käsitellään. Jos esim. joku ei halua esitellä omaa janaansa toisille, siihen on oltava mahdollisuus.
- Janalle asioita pohtiessa voi käyttää apuna seuraavia kysymyksiä tai ideoita:
  - * Mitä asioita olen oppinut eri elämänvaiheissa (esim. oppinut ajamaan pyörällä, oppinut käyttämään meseä, oppinut kuorimaan perunat)
  - * Mitä iloisia ja tärkeitä tapahtumia elämässäsi on ollut?
  - * Ketkä ihmiset elämässäsi ovat olleet sellaisia, joilta olet oppinut jotain, tai joiden kokemusta tai tapaa toimia arvostat? Miksi?
  - * Onko elämässäsi ollut sellaisia vaikeuksia tai tilanteita, joiden kautta olet oppinut jotain ehkä epäonnistumisenkin kautta?
  - * Millaisia tavoitteita olet elämässäsi jo mielestäsi saavuttanut? Piirrä janalle nämä saavutukset ja kuvaa janallasi sitä polkua, mitä tavoitteet saavuttaminen on sinulta vaatinut.
  - * Voit kuvittaa janasi tai tehdä siitä runon, maalauksen, veistoksen jne.
  - * (Työn tekemisen taustalla voi soida musiikki)

Arviointi (10 min)

- Kun janat ovat valmiit, voidaan janat laittaa ringin keskelle ja katsella vahvuuksien näyttelyä.
- Jos kuitenkin on niin, että joku ei halua omaa janaansa näyttää toisille, voidaan keskustella yhdessä yleisesti janan tekemisestä. Tällöin jokainen osallistuja saa itse päättää sen, mitä omasta janastaan kertoo toisille.
- Vaihtoehtoisesti janat voidaan esitellä pienissä ryhmissä toisille.
- Ohjaaja voi johdatella keskustelua seuraavien kysymysten avulla:
  - * Millaiselta janan tekeminen tuntui?
  - * Mikä oli vaikeaa?
  - * Millaiset asiat tulivat helpoiten mieleen?
  - * Millaiset tapahtumat elämässä ovat olleet merkittävimpiä?
  - * Millaiset ihmiset ovat jääneet mieleen ja mitä olet heiltä oppinut?
  - * Mitä hyötyä oman elämän tarkastelemisesta näin voi olla?

CASE 7

ALUE: KANTA-HÄME

NIMI: LUKION JA YLÄKOULUN YRITTÄJYYSTUNTI
"MILLAISTA ON YRITTÄJÄMÄINEN OPPIMINEN?"

KOHDERYHMÄ: YLÄKOULUN JA LUKION
OPPILAAT

MIKSI

Oppilaat voivat toiminnan kautta harjoitella eri yrittäjyystaitoja (luovuus, ongelmanratkaisukyky, johtajuustaidot, ryhmätöitä).

TARVITTAVAT MATERIAALIT TAI YHTEISTYÖKUMPPANIT

- PowerPoint-esitys ("Kissa-koira"-esitys, joka on tilattavissa maksutta YES -keskuksesta).
- Rastien tehtävälomake (tilattavissa maksutta YES -keskuksesta).
- Köysi (pituus 15–20 metriä).
- Huiveja, paperia ja tusseja, rautalankaa ja leikkurit/tongit.

MITÄ

1. Esittele oppilasryhmälle Kissat ja Koirat -esitys. Esitykseen voi tilanteen mukaan tarvittaessa lisätä tai siitä voi poistaa YES -kalvoja.
2. Jaa oppilaat esityksen jälkeen neljään ryhmään. Ryhmän koko on 6–10 oppilasta (aina kuitenkin parillinen määrä).
3. Ryhmät siirtyvät yrittäjyysrasteille. Rasteja on yhteensä neljä ja kunkin rastin suorittamiseen on aikaa kymmenen minuuttia (siis 4x10 min). Kaikkien ryhmässä olevien tulee osallistua tehtävän suorittamiseen.
4. Rastia valvova henkilö antaa onnistuneesta suorituksesta pisteet joukkueelle. Eniten pisteitä saanut joukkue voittaa palkinnon.
5. Jokainen ryhmä saa oman tehtävälomakkeensa, johon he keräävät rastien valvojilta omat pisteensä. Lomakkeessa heitä pyydetään myös antamaan nimi joukkueellensa.

MITEN

RASTI NO 1: KÖYSITEHTÄVÄ

Materiaalit: Köysi (15–20 m) ja huivit

Rastin kuvaus: Sitokaa huivit silmille. Muodostakaa köydestä kiinni pitämällä a) neliö sekä b) tähti. Malliesimerkit ovat tehtävälomakkeessa.

Pisteytys: Neliöstä saa max 1 pisteen ja tähdestä max 2 pistettä.

Arviointi: Rastilla yksi arvioidaan sekä lopullisen kuvion onnistuneisuutta että koko prosessia.

RASTI NO 2: VÄÄNNÄ RAUTALANGASTA

Materiaalit: Rautalankaa ja leikkurit, kyniä ja paperia

Rastin kuvaus: Vääntäkää käyttötuote rautalangasta, keksikää sille nimi ja mainoslause.

Pisteytys: Tehtävästä voi saada max 2 pistettä. Pisteytyksen tehtävien 2 ja 3 osalta voi tehdä vasta, kun kaikki joukkueet ovat suorittaneet kaikki rastit. Tällöin töitä voidaan verrata keskenään ja pisteyttää sen mukaan.

Arviointi: Rastilla no 2 arvioidaan idean omaperäisyyttä, käytännöllisyyttä ja uutuusarvoa sekä toteutustapaa.

RASTI NO 3: KÄNNYKÄN UUSIOKÄYTTÖ

Materiaalit: Kyniä ja paperia

Rastin kuvaus: Kännykkätehtaalla on tapahtunut virhe, ja kännyköiden kuoria on valmistettu väärällä muotilla. Kelvottomia kuoria on ehditty tehdä 25 000 kappaletta ennen kuin virhe huomattiin. Suunnitelkaa näille muotovirheellisille kännykänkuorille uusiokäyttö ja sitä edistävä markkinointi-idea.

Pisteytys: Tehtävästä voi saada max 2 pistettä. Pisteytyksen tehtävien 2 ja 3 osalta voi tehdä vasta, kun kaikki joukkueet ovat suorittaneet kaikki rastit. Tällöin töitä voidaan verrata keskenään ja pisteyttää sen mukaan.

Arviointi: Rastilla no 3 arvioidaan idean uutuutta ja luovuutta.

RASTI NO 4: PIIRRÄ PARISI

Materiaalit: Paperia ja tusseja

Rastin kuvaus: Etsikää itsellenne pari, piirtäkää parinne kuva katsomatta paperiin. Tämän jälkeen kysykää pariltanne 3 asiaa, missä hän on mielestään hyvä ja kirjoittakaa ne piirtämänne kuvan alle. Kirjoittakaa kuvaan parinne nimi.

Pisteytys: Tehtävän hyväksyttävästi suorittanut joukkue saa 1 pisteen.

Arviointi: Rastilla no 4 joukkue saa pisteen suoritettuaan tehtävän.

Rastien valvojat arvioivat erikseen tehtävät 2 ja 3. Tämän jälkeen lasketaan kokonaispisteet. Voittajajoukkue palkitaan jollakin pienellä palkinnolla.

CASE 8

ALUE: KOILLIS-SUOMI

KOHDERYHMÄ: LUKION OPISKELIJAT

NIMI: LUKION YRITTÄJYYSKURSSIT

Lukion yrittäjyyskurssit perustuvat pääosin olemassa oleviin ohjelmiin, joten niiden käynnistäminen on turvallista. Tutustuminen työelämään -kurssissa toteutuu omaehtoinen yrittäjyys ja itsenäinen opiskelu. Tapahtumayrittäjyys mahdollistaa koko oppilaitoksen ilmapiirin ja toimintakulttuurin kehittämisen joko koulun omana toimintana tai yhteistyössä muiden toimijoiden kesken.

MITÄ

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tueksi lukiossa tarjotaan Yrittäjyyskurssit 1 ja 2.

TAVOITTEET

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteet, yrittäjyyteen liittyvien elementtien yhteistoiminnallista opiskelua, learning by doing.

MIKSI

Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti kaikissa Suomen lukioissa toteutetaan yrittäjyyskasvatusta Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden myötä. Tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Aihekokonaisuuden toteuttamisen pääpainon tulee olla käytännön harjoittelussa sekä omakohtaisten osallistumis- ja vaikuttamiskemusten luomisessa.

MITEN

Kurssit kootaan seuraavista elementeistä:

- Nuori Yrittäjyys Vuosi yrittäjänä -kurssi (1 1/2 kurssia) tai

- Toimiminen Nuori Yrittäjyys 24h -leirin ohjaajana (1 kurssi) tai
- Osallistuminen Nuori Yrittäjyys 24h -leirille (1/2 kurssia) tai
- Toimiminen perusopetukseen suunnattujen Nuori Yrittäjyys -ohjelmien ohjaajana (NY 6h ja 12h -leirit, NY Minicamp (1/2 kurssia) tai
- Tutustuminen työelämään (1/2 kurssia): Kesätyö-kurssi, jossa opiskelija hakeutuu itsenäisesti kesätöihin yritykseen, jossa hän pyrkii tutustumaan yrittäjän toimenkuvaan sekä yrityksen toiminta-ajatukseseen. Hän haastattelee yrittäjää sekä laatii raportin, josta selviää yrityksen liiketoimintasuunnitelma, henkilöstöhallintoa ja taloutta koskevia tietoja. Samalla yrittäjä toimii mentorina opiskelijalle hänen tutustuessaan työhönsä. Opiskelija tuo raporttinsa syksyllä opolle. tai
- Tapahtumayrittäjyys omalla lukiolla (1 kurssi)
Tapahtumayrittäjyyskurssin sisältöalueina ovat; tapahtuman sisältö, yhteistyökumppanit ja verkostoyhteistyö, tiedotus, markkinointi, rahoitus ja budjetti, tapahtuman käytännön järjestäminen ja yhteinen reflektointi.

YES -keskus järjestää koulutuksen NY -ohjelmiin.

CASE 9

ALUE: VARSINAIS-SUOMI

NIMI: VAUHDIKAS YES -DIILI

KOHDERYHMÄ: LUKION OPISKELIJAT

MITÄ

Yrittäjyyskurssin aikana opiskelijat tutustuvat yrityksiin niiden antamien tehtävien pohjalta. Opiskelijat työstävät tehtäviä, joista yritys antaa palautteen ja arvioi ne sekä palkitsee viikkovoittajaryhmän.

MIKSI

Yrittäjyyskurssi palvelee lukion opetussuunnitelmassa mainitun aihekokonaisuuden *Aktiivinen kansalainen ja yrittäjyys* toteuttamista ja on erinomainen keino toteuttaa paikallista koulu-yritysyhteistyötä.

MITEN

Yrittäjyyskurssin laajuus on noin 30 tuntia, laajuutta voidaan muuttaa tehtäviä lisäämällä tai vähentämällä. Sen voi toteuttaa joustavasti erikokoisilla ryhmillä (1–20 opiskelijaa). Ihanteellinen ryhmäkoko on 3–4 opiskelijaa. Kurssi on suunniteltu viikoittaisiin kahden tunnin ja yhden tehtävän jaksoihin.

Mukana olevat yritykset antavat tehtävät opiskelijoille, jotka viikon ajan työstävät tehtävää ja esittelevät sen yritykselle, joka arvioi tuotokset sekä valitsee ja palkitsee viikkovoittaja-ryhmän.

Alla esimerkkitehtäviä, joita voi soveltaa yritysکوhtaisesti. Kurssin tulokset syvenevät, kun yritykset edustavat laajasti alueen yritystoimintaa. Yhteistyö paikallisen yrittäjäjärjestön ja elinkeinotoimen kanssa on suositeltavaa.

NÄIN TOTEUTAT

1. INFO

Esitellään kurssin sisältö, mukana olevat yritykset ja tehtävien arviointiperusteet.

2. TEHTÄVÄT

Idea

Kehittää uusi versio tuotteesta tai uusi tuote tai palvelu, esimerkiksi uusi aluematkailutuote matkailutoimiston käyttöön.

Kohderyhmä

Pohtikaa, miten saatte lisättyä tuotteen käyttöä kohderyhmässä tai löydätte uusia käyttäjiä.

Markkinointi

Suunnitelkaa yritykselle/tuotteelle uusi mainos (lehti, radio, tv/traileri).

Myynti

Laatikaa myyntipuhe valituille kohderyhmille. Voitte myös toteuttaa käytännön myyntinä, esimerkiksi kukkakauppa voi antaa ruusujen myyntitehtävän torilla tai kauppaan voi pystyttää esittelypisteen.

Taloushallinto

a) Laskekaa tuotteen kustannusrakenne. b) Selvittäkää, kuinka paljon uutta tuotetta on myytävä, kun tiedetään kate ja tavoitteena on saada 5000 euron kokonaiskate kuukaudessa. c) Laskekaa messuille osallistumisen kustannukset.

Johtaminen

a) Suunnitelkaa yrityksen henkilökunnalle virkistys- ja motiivointipäivä, joka voidaan toteuttaa. b) Laatikaa TET-oppilaan perehdytysopas. c) Viettäkää päivä toimitusjohtajan varjona.

Tuotanto

Kootkaa yhteistyökumppanin tuote ilman ohjeita (esimerkiksi huonekalu).

Ekologisuus

Tuunatkaa kierrätyskeskuksen tavaroista tai vaikka teollisuuslaitoksen roskalavan romusta uusi kaupallistettava tuote.

3. LOPPUHUIPENTUMA

Kurssin loppuksi pidetään yhteinen tilaisuus, esimerkiksi business-lounas.

CASE 10

ALUE: KOILLIS-SUOMI

NIMI: KOULU ETSIMÄSSÄ SISÄISTÄ YRITTÄJYYTTÄ

KOHDERYHMÄ: OPPILAITOKSEN KOKO

HENKILÖKUNTA JA OPPILASKUNNAN EDUSTAJAT,
ESIMERKIKSI OPPILASKUNNAN HALLITUS.

*Teemaa voi edelleen jatkaa yhdessä
opettajien ja oppilaiden kanssa
toteutettavana luokan vanhempainiltana
ja näin koko koulun sisäisen yrittäjyyden,
toimintakulttuurin sekä yhteisen mission ja
vision kirkastamisen välineenä.*

MITÄ

Tässä kolmen tunnin mittaisessa tehtävässä koulun henkilökunta etsii sisäistä yrittäjyyttä. Yrittäjyyskasvatusta lähestytään Paula Kyron (1998) määrittelemien käsitteiden kautta. Hänen mukaansa yrittäjyys voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen:

Ulkoinen yrittäjyys: Perinteinen yrityksen perustaminen, omistaminen ja toiminnan pyörittäminen.

Sisäinen yrittäjyys: Organisaation kollektiivinen, yrittäjämäinen toimintatapa. Ominaisuuksia esimerkiksi yksilön aloitteellisuus, luovuus, riskinotto kyky, vastuunotto ja tiimityötaidot omassa työyhteisössä.

Omaehtoinen yrittäjyys: Yksilön yrittäjämäinen ajattelu ja käyttäytyminen esimerkiksi oppimisessa, vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja yhteistyössä.

MIKSI

Perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmassa yrittäjyyskasvatuksen painopiste on omaehtoisessa ja sisäisessä yrittäjyydessä. Ammatillisissa opinnoissa yrittäjyys korostuu uusien opetussuunnitelmien myötä. Sisäinen, organisaation kollektiivinen, yrittäjämäinen toimintatapa luo vankan perustan omaehtoiselle ja edelleen ulkoiselle yrittäjyydelle.

Perusolettamus on, että koulun henkilökunnan vahva sisäinen yrittäjyys näkyy myös oppilaiden arjessa. Aktiivinen, osallistuva aikuinen voi uskottavasti luoda oppimisympäristön, jossa oppilaat kehittyvät omatoimisiksi, aloitteellisiksi, päämäärätietoisiksi, yhteistyökykyiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi.

Koulun sisäisen yrittäjyyden etsiminen tukee koulun arkea monella tavoin. Työtapa antaa samalla mallin siitä, miten opettaja omassa työssään voi kehittää oppijoiden osallistumisessa tarvittavia valmiuksia, tukea omatoimisuutta, aloitteellisuutta, päämäärätietoisuutta, yhteistyökykyä ja kykyä kantaa vastuuta

osana työyhteisöä. Samalla yrittäjyyteen liittyvät käsitteet tulevat tutuiksi, mikä osaltaan edistää mielikuvaa yrittäjyyskasvatuksesta koulun toimintakulttuuriin sisään kirjoitettuna aihekokonaisuutena. Kolme tunnin aikana löydetään vasta viitoitus sisäisen yrittäjyyden kehittämisen tielle. Matkan käynnistyminen on kuitenkin tärkeä vaihe, jolla luodaan pohjaa jopa usean vuoden hedelmälliselle yhteistyölle ja toimijoiden omaehtoisen yrittäjyyden edistymiselle.

MITEN

Suunnitelmaa laadittaessa on hyödynnetty Nuori Yrittäjyys ry:n opinto-ohjelmien sisältöjä, Lions-Quest -ohjelmaa, Yritny -opasta sekä lukuisia vuosien varrella eri lähteistä mukaan tarttuneita, hyviksi koettuja työtapoja.

NÄIN TOTEUTAT

Koulutus muodostuu seitsemästä rastista, joiden sisällön ja ohjeet saat alueesi YES-keskuksesta:

1. Aamu aukeaa
2. Kello rentouttaa
3. Mitä ihmeen yrittäjyyskasvatusta ja miksi?
4. Käsitteille sisältöä ja merkityksiä
5. Mahdoton tehtävä
6. Koulun kehittämiskohteiden prosessi
7. Äänestä jaloillasi

Tarvikkeet

- riittävän tilava luokkahuone, joka mahdollistaa tiimityöskentelyn
- luokkataulu
- tietokone ja datatykki
- fläppipapereita ja tusseja
- kyniä, suttupaperia
- sakset
- maalarinteippiä
- pieniä palkintoja (kyniä, tikkareita, pipareita, vihkoja tms.)

MUISTIINPANOJA

EHDOTUS SEURAAVAN YES -KATALOGIN CASEKSI

Case studyn YES -katalogiin voit kirjoittaa vastaamalla seuraaviin kysymyksiin.
Lisätietoja osoitteesta www.yes-keskus.fi.

Alue:

Nimi:

Kohderyhmä:

Mitä:

Miksi:

Miten:

Näin toteutat:

